

УДК 821.161.2'282(477.86/.87)
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-9594-2020-1-2-9>

ФОНЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ БОЙКІВСЬКИХ ГОВІРОК РОЖНЯТІВЩИНИ

Хібеба Н. В.

*доцент кафедри українського прикладного мовознавства
Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, Львів, Україна
orcid.org/0000-0003-1098-3082
khibeba@ukr.net*

Ключові слова: *діалектний текст, звукова система, звукові зміни, мовна риса, наддністрянсько-бойківське суміжжя.*

Статтю присвячено дослідженню фонетичних рис бойківських говірок Рожнятівщини, які в діалектному аспекті особливо цікаві для вивчення питань наявності смуг перехідних говірок щодо дифузності чи експансії мовних рис на різних рівнях, адже на півночі району функціують наддністрянські говірки, на півдні – бойківські. Водночас дослідження цього терену актуалізує проблему визначення східної межі бойківських говірок, яка давно є на часі. Обстежені говірки Рожнятівщини на південному сході межують із говірками Богородчанського району, вивчення яких важливе з огляду на дискусії щодо їх належності до покутського говору, що зумовлене браком спеціальних діалектологічних досліджень цієї території. Джерела дослідження – суцільні діалектні тексти, записані польовим методом у селах Кузьминець, Осмолода, Сливки, Небилів, Слобода-Небилівська Рожнятівського району Львівської області у 2002 р., – дають змогу простежити стан функціонування говірок цього терену, виявити їх динаміку та вплив контактних наддністрянських, покутських і гуцульських говірок. До аналізу залучено також мовознавчі праці різного часу, які присвячені вивченню бойківських говірок, зокрема С. Рабій-Карпинської, І. Свенціцького, А. Княжинського, Я. Рудницького, І. Жилка, І. Матвіяса, Д. Бандрівського, С. Бевзенка та ін., використано інформацію з тих населених пунктів Рожнятівщини, яку висвітлено на картах АУМ (села Суходіл, Ясень), ОКДА (с. Ясень), АГВ (села Ілемня, Суходіл, Липовиця, Небилів, Ясень), у матеріалах до «Мовного атласу Галичини» (с. Ясень). Діалектні тексти 60-х рр. зі сіл Ясень та Небилів, уміщені у збірнику «Говори української мови», дають змогу простежити динаміку задекларованих говірок.

З'ясовано, що аналізовані говірки Рожнятівщини меншою мірою зберігають маркувальні фонетичні риси бойківських говірок, натомість репрезентують значний вплив суміжних наддністрянських, покутських, гуцульських говірок, що засвідчує наявність смуг перехідних і мішаних говірок.

PHONETIC FEATURES OF MODERN BOYKIVSKY DIALECTS OF ROZHNIATIV REGION

Khibeba N. V.

Associate Professor at the Department of Ukrainian Applied Linguistics

Ivan Franko National University of Lviv,

Universytetska str., 1, Lviv, Ukraine

orcid.org/0000-0003-1098-3082

khibeba@ukr.net

Key words: *dialect text, sound system, sound changes, language feature, Naddnistrriansky-Boykivsky borderland.*

The article deals with phonetic features of Boykivsky dialects of Rozhniativ region, which from the point of view of dialectal aspect are especially interesting for studying the existence of links of transitional dialects concerning diffusion or expansion of language features on different levels, because Transdnistrrian dialects function in the north and Boykivsky dialects function in the south. At the same time, the study of this area actualizes the problem of determining the eastern border of Boykivsky dialects, being actual for a rather long time. The surveyed dialects of Rozhniativshchyna border with the dialects of Bohorodchany district in the south-east. The study of the latter is important considering the discussions about their belonging to the Pokut dialect due to the lack of special dialectological studies of this area.

The sources of research are whole dialect texts recorded by field method in the villages of Kuzmynets, Osmoloda, Slyvky, Nebyliv, Sloboda-Nebylivska in Rozhniativ district in Lviv region in 2002. They allow us to trace the functioning of dialects of this area, identify their dynamics and influence of contact Transdnistrrian, Pokut and Hutsul dialects. Linguistic works of different times by S. Rabyi-Karpynska, I. Svetsitsky, A. Knyazhynsky, J. Rudnytsky, I. Zhilko, I. Matvias, D. Bandrivsky, S. Bevzenko, which are devoted to the study of Boykivsky dialects, are also included in the analysis. The information from those settlements of Rozhniativ region, covered on the maps of AUM (villages Sukhodil, Yasen), OKDA (village Yasen), AGB (villages Ilemnia, Sukhodil, Lipovytsia, Nebyliv, Yasen) and in the materials to the "Language Atlas of Galicia" (village of Yasen) was used. Dialect texts of the 60's from villages of Yasen and Nebyliv, included in the collection "Dialects of the Ukrainian language", allow us to trace the dynamics of the declared dialects. The analyzed dialects of Rozhniativ region appeared to contain less marking phonetic features of Boykivsky dialects, but instead they represent a significant influence of bordering Transdnistrrian, Pokut, Hutsul dialects, thus indicating the existence of links of transitional and mixed dialects.

Говірки Рожнятівщини в діалектному аспекті особливо цікаві для вивчення питань наявності смуг перехідних говірок щодо дифузності чи експансії мовних рис на різних рівнях, адже на півночі району функціують наддністрянські говірки, на півдні – бойківські. Водночас дослідження цього терену актуалізує проблему визначення східної межі бойківських говірок, яка давно є на часі.

Північна межа бойківських говірок – наддністрянсько-бойківське порубіжжя, як стверджує К. Кисілевський, починається на «...на підгір'ї, через Небилів, на південь від Рожнітова, Лоп'янку, Велдіж [сучасна назва Шевченкове. – Н.Х.], Кальну, Поляниці, вздовж східного берега ріки

Сукіль, через Волоське Село коло Болехова, через Долголуку, Улично, Опаку, Підбуж, Блажів на південь і захід від Дрогобича та Самбора в напрямі Хирова й Доброміля» [14, с. 285]; Я. Рудницький вважав, що розмежування проходить лінією через смт Перегінське та с. Лемня, на північ від яких – мішані чи перехідні бойківсько-наддністрянські говірки [36, с. 108]. Невиразно наддністрянсько-бойківську зону перехідності – трохи на південь від м. Болехів у напрямі до Надвірної – визначає АУМ [20, с. 47].

Щодо східної межі бойківського говору, то її окреслюють узагальнено, традиційно обмежуючи р. Лімниця [12, с. 140; 7; 27; 35 VII (2), с. 76 та ін.].

С. Рабій-Карпинська вважала, що власне бойківськими є говірки сіл Грабів, Лоп'янка, Спас, Луги, Липовиця, Сливки, Ясень та Осмолода Рожнятівського району, а також с. Пороги Богородчанського району [26, с. 57, 80]; із дослідницею погоджувався і Я. Рудницький, обстежуючи говірки південніше лінії сіл Грабів, Лоп'янка, Спас, Луги, Липовиця, смт Перегінське, а також села на схід від р. Лімниці – Небилів, Слободу-Небилівську, Сливки, Ясень та два села Богородчанського району – Луквицю (колишня назва – Прислоп) і Пороги [36, с. 102]. Я. Рудницький підтримав думку І. Зілинського, дійшовши водночас тих самих висновків, що за східну межу говору варто визнати лінію по р. Лімниця від смт Перегінське до словацького кордону [36, с. 108]. Східне порубіжжя Бойківщини, як уважав А. Княжинський, тягнеться між річками Бистриця Солотвинська та Бистриця Надвірнянська [15, с. 36]. Натомість Я. Фальковський стверджував, що «за Лімницею по східній її боці (Небилів, Сливки, Ясень) бойки вже не мешкають... Ці місцевини не належать до бойківської мовної області, хоч там стрічаємо деякі прикмети бойківського говору» [32, с. 254].

Обстежені говірки Рожнятівщини на південному сході межують із говірками Богородчанського району, вивчення яких важливе з огляду на дискусії про їх належність до покутського говору, це зумовлено браком спеціальних діалектологічних досліджень цієї території. Зокрема, М. Лесюк зазначає, що покутський говір на заході межує з говірками, які поступово переходять до бойківського говору [19, с. 125]; північно-західна межа покутських говірок, однак, «доходить не до р. Лімниця, а до р. Бистриця Надвірнянська» [34, с. 68]; говірки південно-західної частини Богородчанщини – це наддністрянсько-покутська смуга перехідності [34, с. 88], на думку Д. Бучка, більшість населених пунктів Богородчанського району належить до Покуття [6, с. 6–7].

Про зону скупчення трьох говорів – бойківсько-гуцульсько-покутську, що проходить на Надвірнянщині, Богородчанщині, зазначає М. Бігусяк [4, с. 30]. Лінію Лопухів – Бистриця – Надвірна визначають як бойківсько-гуцульське порубіжжя [20, с. 54] чи як бойківсько-гуцульсько-покутську зону перехідності [34, с. 89–90].

Нечітко окреслено й етнографічне районування Богородчанщини, західна смуга якої «виявляється не залученою ні до Покуття, ні до Гуцульщини, ні до територіально близької Бойківщини» [8, с. 323]; однак, на думку В. Галайчука, «частину Богородчанщини між Лімницею та Бистрицею Солотвинською доцільно розглядати як продовження етнографічного ареалу Бойківщини. У цьому переконує те, що західну межу

Покуття дослідники доводять до річок Бистриця й Бистриця Солотвинська, водночас крайніми точками сходу Бойківщини визначають Ясень, Сливки та Небилів, які знаходяться вже на правому березі Лімниці і за природно-географічним середовищем та багатьма господарсько-культурними ознаками до підгірських і гірських сіл Богородчанщини найближчі» [8, с. 323]. На думку Ю. Пуківського, села Саджава, Глибоке, Глибівка, Хмелівка, Лесівка, Розсільна, Богрівка, Підгір'я та ін. Богородчанського району належать до етнографічної Бойківщини [24, с. 100–102]; Л. Болібрух теж зазначає, що «на більшій частині досліджуваної території переважають елементи етнографічної Бойківщини» [5, с. 310].

Джерела дослідження – суцільні діалектні тексти, записані у 2002 р. польовим методом у селах Кузьминець, Осмолода, Сливки, Небилів, Слободу-Небилівська Рожнятівського району Львівської області – дають змогу простежити стан функціонування говірок цього терену, виявити їх динаміку та вплив контактних наддністрянських, покутських і гуцульських говірок.

До аналізу залучено різночасові праці, присвячені вивченню бойківських говірок, зокрема С. Рабій-Карпинської [26], І. Свенціцького [30], А. Княжинського [15], Я. Рудницького [28; 29; 36], І. Жилка [12], Д. Бандрівського [2] та ін., використано інформацію з тих населених пунктів Рожнятівщини, яку засвідчено на картах АУМ (села Суходіл, Ясень) [1], ОКДА (с. Ясень) [22], АГВ (села Ілемня, Суходіл, Липовиця, Небилів, Ясень) [35], у матеріалах до «Мовного атласу Галичини» (с. Ясень) [37]. Діалектні тексти 60-х рр. із сіл Ясень та Небилів, уміщені у збірнику «Говори української мови», дають змогу простежити динаміку задекларованих говірок [9, с. 305–309].

Для бойківських говірок Рожнятівщини характерні певні фонетичні риси в системі вокалізму.

Збереження [а] після м'яких приголосних і у групах *ча, жа, ша* насамперед у наголошеній позиції, як відомо, – найстійкіша фонетична риса бойківських говірок [2, с. 94]; «Задержання голосної *a* по м'яких приголосних являються також на цілій території Закарпаття, що її на основі дослідів проф. І. Панькевич зачислив до бойківських говорів» [26, с. 83]; цю бойківську рису зазначають й інші дослідники [15, с. 25; 25, с. 225; 12, с. 140; 36 VII (2), с. 77; 33, с. 690]. В аналізованих діалектних матеріалах переважають форми з перезвучком (переголосом) – підвищенням артикуляції голосного звука [а] після м'яких приголосних до [e], [i], [u], про що й зазначала С. Рабій-Карпинська: «Голосна *e, i*, як результат зміни *a* (по м'якій приголосній) зустрічається в перехідних говірках на північному й східному пограниччі» [26, с. 83]: *во/лос'е, во/лос'і* (Нб), *'дес'ім'* (Нб, Ос), *д'і/ж'е*

(СНб), *мо'туз'і* (Сл), *п'їетниц'а* (Кз), *п'їатниц'і* (Сл), *п'л'ешка* (Нб), *с'л'убниц'і* (Нб), *ш'ч'ес'т'е* (СНб), *п'їетка*, *де'с'етка*, *'дес'ім'* (Ос), *в'іс'ім-де'с'ет* (Кз), *го'д'ец'і*, *'жен'їц'і* (Кз), *за'їїезано* (Сл), *п'р'ели* (Кз, СНб), *п'рийж'дж'е'ї* (Сл), *про-т'егнут* (Нб), *нат'їгати* (Нб), *си'д'ет* (СНб) та ін. У мовленні одного говірконосія можливі обидва вияви: *То проп'її / перепив'али // побаж'а'їут здор'о'їа / ш'ч'ес'т'е / та ко'жне соб'ї ск'а'же сл'ово // поздор'о'їл'а'їу тебе з днем тво'їого вес'їл'ного ш'ч'ас'т'а і так дал'ше // а то'ї ка'же / їа тоб'ї баж'а'їу то'їо і то'їо //* (СНб).

Карти АУМ засвідчують перезвук у говірках сіл Суходіл та Ясень: *'памн'їт'*, *'де'їїт'*, *'їаг'н'е*, *'саж'ї*, *'саж'е* [1, к. 45, 46, 47, 48]; а також: *мас'л'енка*, *кл'ег*, *жен'тец'ї*, *гор'н'е* (у говірці с. Кропивник Долинського району – звук [а]: *мас'л'анка*, *кл'аг*, *жен'тец'а*) [22 II, нм 40; 22 III, к. 31, 32, 38], *ро'лес'ї* [22 V, к. 23]; *мас'лен(η)ка* [35 I, м. 26], *ф'лашка // ф'лешка* [35 I, м. 31], *же(е)нт'їца*, *ж'нт'їца* [35 II, м. 122], *зов'їца* [35 III, м. 185], *у(ї)бр'а'їа (-їе, -її)* [35 III, м. 134], *ш'арка // ш'ерка* [35 III, м. 147], *р'атн'їце(ї)* [35 VI, м. 308], *ж'їт'а* [35 VII, м. 453]; *к'ерн'їц'ї*, *ко'вб'їц'ї* [37, с. 36], *по'їц'ї* [37, с. 38], *пшениц'ї* [37, с. 41], *фас'ол'ї* [37, с. 42], *ла'виц'ї* [37, с. 59], *п'їен'її* [37, с. 62], *масл'анка* [37, с. 64], *ш'етк'ївниц'ї* [37, с. 65], *гус'ен'їц'ї* [37, с. 86], *лош'е* [37, с. 87], *п'а'їц'ї*, *кош'ера* [37, с. 93], *ж'їт'е*, *ли'шайїм*, *'м'іс'їц'ї*, *вес'їл'е*, *ве'с'їл'ї*, *'сол'ет*, *си'д'ет* [9, с. 305–310]. О. Костів констатує, що «паралельне існування форм з переголосом та його відсутністю у говірках бойківсько-наддністрянського діалектного суміжжя свідчить про поступовий вплив наддністрянського ареалу з перезвуком на бойківські діалектні конструкції» [16, с. 232].

Звук [ї] переважає в частці (у зворотних дієсловах) (у пре- та постпозиції): *с'ї го'ворит*, *с'ї про'вадит*, *с'ї го'д'ет*, *з'їб'ралис'ї*, *в'їд'аламс'ї*, *дор'об'їлис'ї* та ін.; також зафіксовано [а]: *с'а їб'їра'їа* (Кз), *с'а торгу'вали* (Кз), *назив'а'їс'а* (Кз) та ін. [9, с. 306–308], а також *-сі* в говірках Рожнятівщини засвідчено й на картах АУМ [1, к. 248].

Зберігається вузький звук [ê] перед м'якими звуками та перед стверділим [р], а також під асиміляційним впливом [ê] і в попередніх складах ненаголошене [е] уподібнюється до нього за місцем артикуляції, наближаючись за вимовою до [и]: *хл'опи[ê]ц'ї* (Нб), *тип'ї[ê]р* (Кз), *тип'ї[ê]рка* (Кз), *чит'ї[ê]р* (Кз, Ос, Сл, СНб); *ма'л'ен'ка*, *ти'п'єрка*, *'ч'єт'в'їро*, *з'в'єр'ху* [9, с. 308, 309]. Це одна з маркувальних рис бойківських говірок [30, с. 120; 15, с. 26; 26, с. 82; 36, с. 104; 12, с. 141; 2, с. 94; 3, с. 226; 33, с. 662; 21, с. 7; 7; 27; 35 VII (2), с. 76].

Групи [кї], [хї] в обстежених говірках реалізуються як [к'ї], [х'ї]: *'в'їд'їїстк'ї* (СНб), *к'в'їт'очк'ї* (Нб, СНб), *к'їдаїе* (Ос), *ко'лачик'ї* (СНб), *'ла'їк'ї* (СНб), *лис'точк'ї* (СНб), *ли'х'їм* (СНб), *му'з'їк'ї* (Ос), *'руж'очк'ї* (Ос), *'рук'ї* (СНб), *с'вах'ї* (Нб, Ос, СНб), *ск'р'їпк'ї* (Нб), *т'рошк'ї* (СНб), *ц'ук'ер'к'ї* (Нб) // [к'е], [х'е]: *в'їнк'е* (СНб), *друшк'е* (Кз), *ж'їнк'е* (Ос), *кривул'к'е* (СНб), *отак'е* (СНб), *сук'ен'к'е* (Ос), *так'е* (Кз), *так'еї* (Кз) // [к'ї], [х'ї]: *'в'їк'їнутї* (Кз), *да'рунк'ї* (Кз), *д'рушк'ї* (СНб), *му'з'їк'ї* (Кз), *по'дарк'ї* (СНб), *ц'укерк'ї* (СНб) та ін.

Групи *кы*, *гы*, *хы*, як зазначала М. Пшеп'юрська-Овчаренко, є «виразною бойківською прикметою», що вплинула й на надсянські говірки; натомість групи *к'е*, *г'е*, *х'е* під наголосом – наддністрянська риса [25, с. 223, 252, 253; 26, с. 86–87; 12, с. 142–143; 21, с. 7; 11].

Групи [кї], [хї], [к'е], [х'е] в говірках сіл Суходіл та Ясень засвідчено в АУМ [1, к. 20], а також їх поширення ілюструють інші карти: *по'ртк'е* [22 II, к. 10], *к'їш'ен'ї* [22 II, к. 14], *ко'їтк'ї* [22 II, к. 23], *ходак'е* [22 II, к. 28], *'шкварк'ї* [22 III, к. 23], *к'їс'ал'єц'ї* [22 III, к. 24], *ве'ї'їрк'ї* [22 IV, к. 4], *со'к'ера* [22 V, к. 69], *со'к'єрка* [22 VII, к. 19], *'К'єч'їр* [22 VII, нм 18]; *ш'ук'ї(к'ї)'* [35 II, м. 88], *ходак'ї* [35 III, м. 144], *ко'їтк'ї* [35 III, м. 153], *ш'уко'їонк'ї* [35 III, м. 164]; *м'їх'ї* [37, с. 85], *г'р'єтк'ї* [37, с. 44], *кл'їц'ї* [37, с. 61], *з'їор'їк'ї* [37, с. 96], *дошк'е* [37, с. 33], *роснак'е* [37, с. 39], *сок'єра*, *тачк'е* [37, с. 45], *ц'їнк'е* [37, с. 47], *сірак'е* [37, с. 69], *плат'єнк'е* [37, с. 73]; *бор'їтк'є*, *к'луп'є*, *по'л'умиск'ї*, *сорочк'ї*, *'тамк'ї*, *т'їп'очк'ї* [9, с. 305, 306, 308, 309].

Лабіалізації наголошеного [а] перед [ї] у дієсловах минулого часу не виявлено: *бра'ї* (Кз, Ос, Сл, СНб), *їпа'ї* (СНб), *кла'ї* (СНб), *ма'ї* (Кз, Нб, Ос), *п'їсла'ї* (СНб), *рва'ї* (Кз) та ін., хоча С. Рабій-Карпинська наголошувала, що це явище в мовленні говірконосіїв старшого віку поширене на всій території Бойківщини «включно із закарпатськими говорами, але тільки в пограничній смузі із Галичиною» [26, с. 83; 3, с. 226; 7; 12, с. 140; 27]. Не фіксує лабіалізації голосного [а] в досліджуваних говірках й АУМ [1, к. 50]; Ю. Шевельов зазначив це явище на південь від лінії Лютовиська – Турка [33, с. 872], а також: *з'а'їтра* [35 V, м. 294].

Зафіксовано відсутність заміни етимологічного [о] на [а] перед складом із наступним наголошеним [а]: *бог'атїї* (Ос), *бог'ато* (Ос), *бог'а'їтво* (СНб), *ко'лач* (Нб, Сл): *Друшчина ма'ма печ'є ко'лач'ї // два вел'їк'ї ко'лач'ї / ш'о їсеред'їну рука'їл'їзе / і так на р'їку бер'є і молод'а с т'їми ко'лач'їма їд'є до ц'єрк'ви //* (Сл); *І бат'к'ї виб'їра'їли / був'ало їс'їл'ако // їак бог'а'їтво б'їло / б'їла земл'а / б'їло п'оле / то виб'їра'їли ї бат'к'ї м'їж соб'їю // дог'ов'ор'а'ї: а м'єжи соб'їю / х'оче хл'опец' д'ї'їку / а д'ї'їка хл'оп'їа ї ни х'оче //* (СНб); див. ще: *bohato* [35 VI, м. 333]. Ця риса, як відомо, властива й іншим говіркам південно-західного наріччя, зокрема наддністрянським [1, к. 59].

Обстежені говірки Рожнятівщини виявляють порівняно слабке «укання»: перед складом із наступ-

ним [i] та [y] артикуляція ненаголошеного звука [o] переважно збережена: *ко'жух // ку'жух* (Кз), *о'б'ід* (Кз, Сл), *о'б'їїдут* (СНб), *обр'ус* (Кз), *обр'учка* (СНб), *позл'ітка* (Кз) та ін., а відтак: *моло'да* (усі говірки), *со'рочка* (Кз), *у'бар'анок* (Ос), *розду'бути* (Ос), *'в'їгудувала* (Ос), *куш'тур* (СНб), *уб'із'вала* (СНб), *кужу'шина* (СНб): *Куштур / то така палиця загнена // даўно казали / п'їшли с куштуром / п'їслаў куштура тамка ги на свад'бу // може бути / шо в'їтраў'єли одного чолов'їка / найперши шче с куштуром ішоў / ну палиці така // стар'ї л'уди ход'ат с куштурами с такіми загненіми / п'їтпираліс'ї //* (СНб); *ко'stur* 'довга палиця пастуха, за допомогою якої пастухи витягають овець зі стада' (с. Ясень) [22 VII, к. 15]; *с коштуром, со'б'ї, полумиск'ї, чолов'їк, молоко, ву'на* [9, с. 307, 308, 309, 310].

На думку С. Рабій-Карпінської, у бойківських говірках «голосівка о... виступає лише в наголошених позиціях. У ненаголошених вона звукується... аж до повного злиття з у» [26, с. 82], натомість М. Пшеп'юрська-Овчаренко вважала, що перехід *o > y* – одна з ознак надсянського говору – менше виявляється в говірках із бойківськими впливами [25, с. 224]; див. ще: *об'ід* [20, с. 54], *го'л'убка, то'б'ї* [1, к. 55a], *об'ід // о'б'ід, у'б'ід, ўбід* [1, к. 56], *ко'ручка* [22 II, нм 18], *о'бруч'ка* [22 II, к. 24], *о'б'ід* [22 III, к. 2], *ско'рух* [22 IV, нм 35], *бу'рд'ух* [22 II, нм 68], *зу'zul'а* [22 V, к. 68]; *ко'отысто* [35 I, м. 53], *зо'zul'ka, ко'zul'ka, ку'zul'ka* [35 I, м. 80], *ско'руха, ско'рух* [35 II, м. 81], *žo'udok* [35 III, м. 158], *ко'лотка* [37, с. 48], *ку'лут'ївка* [37, с. 65], *обр'учка* [37, с. 73], *бо'лото* [37, с. 74], *то'п'ол'ї* [37, с. 81].

Зміну ненаголошеного [o] → [y] → [ǔ] перед губними звуками засвідчено в числівнику *ўбойе* (СНб) (*ўбох* (СНб)) та префіксі: *ўбу'вайец'а* (Кз).

Перехід звука [o] в ненаголошеній позиції в [y] виявлено у слові *гуду'вати* (Ос): *А ўни так кажут // дитїну с в'їгудувала до то'го / ладїла / збирала шчос' / брат ни ўстане / ти не робиши н'ї ў йогó хат'ї / н'ї ў сил'ї Осмо'лод'ї / то шчо соб'ї думала / шчо майєш соб'ї на думц'ї / то соб'ї роби // і йа так зробїла //* (Ос). Як припускає М. Лесюк, звуковий вияв [o'] в інфінітиві *го'дувати* виникає за аналогією до *го'дуйї, го'дуйут* [18, с. 30].

Фонема /o/ виступає в числівнику *о'дин* (Кз, Ос, Нб, Сл, СНб), *о'ден* (Ос), *од'на* (Кз, Нб, Ос, Сл, СНб), *од'н'ї* (СНб): *Одэн / корогваї одэн і дружба одэн // то п'їс'л'а ўже поч'али два / а тогдї то одэн лиш'є // тої дружба ко'ло хло'пц'їў найдужчи / найдужчи ко'ло хло'пц'їў / бо староста йє ўже ко'ло вес'їл'а / так / йак і типер // а дружба ўже ко'ло хло'пц'їў / ко'ло друшкї // і корогваї одэн / праўда / корогваї то такїї та'кої великїї / такїї вó // отакїї великїї тогдї корогваї неклі //* (Ос).

В аналізованих говірках Рожнятівщини редукований [ɔ] дав закономірний рефлекс [o] у при-

йменнику *зо: зо дв'ї /ф'їри* (Кз), *зо ўсим* (Кз), *зо три /рази* (СНб), *зо ўс'їма д'їучатами* (СНб) та ін., а також в особових формах дієслова *взяти: воз'ме* (Сл), *воз'мут* (Кз, СНб) [35 VII, м. 440]: *Та чим-небуд' // воз'мут ворїну залож'ат та ї ўс'о // айагже ж / с чужого села приходїли по своїу д'їуку та ї // с свого не так дужє / х'їба тодї з дрўгоїї в'їлиц'ї або хто там дужє шо то'то //* (Кз). У сильній позиції [ɔ] перейшов у звук [e] у словах *лен* (Кз), *ў не'го* (Кз, Нб, Ос, СНб): *То колїс' ў нас плєли лен та ї пр'єли //* (Кз), *А йак прїїждж'єли додому до не'го з неў / то свáх'и с'п'ївали такє // отвори / мату'с'у / л'їску / н'їби воро'та / веземо тоб'ї нев'їстку //* (Ос), а також: *л'он* [9, с. 309].

У говірках Рожнятівщини поширені дієслова з префіксом *-в'ї: в'їш'їма* (Ос), *в'їплєла* (Ос), *в'їгудувала* (Ос), *в'їроб'л'єти* (Кз), *в'їбу'райут* (Нб), *в'їма'гати* (Нб), *в'їпл'єшут* (Ос), *в'їїдут* (Ос), *в'їход'ат* (Ос) та ін., що характерно для східно-бойківських говірок [20, с. 57; 36, с. 107], див. *ві-* [35 II, м. 103] і, очевидно, є впливом гуцульських (у префіксі *ви-* мовці майже послідовно вживають [i] [10]), а також: *в'їоре'мо, пов'їгор'тайем', в'їросте', в'їносимо, в'їодойт* [9, с. 305, 306].

У системі консонантизму для обстежених говірок Рожнятівщини характерні такі риси.

Простежено архаїчний тип вимови – м'якість шиплячих звуків: *д'ї'ч'ат* (Ос), *ж'єл'* (СНб), *зв'ї'ч'аїка* (Ос), *'каш'а(ї)* (Кз, Нб), *ко'ла'ч'єма* (Нб), *'ш'апка* (Ос), *п'їдж'ак* (Ос), *за'лож'ат* (Кз), *ли'ш'ати* (Ос), *лу'шч'ат* (Ос), *ма'ч'єїє* (СНб), *прїїждж'аїє* (Ос), *по'куш'ати* (СНб), *ш'ану'вали* (СНб), *'б'їл'ш'а* (Ос), *ўвеч'їр'ї* (Нб), *ли'ш'є* (Нб), *ч'їт'вертїї* (Нб) та ін.

Як засвідчують карти AGB, м'якість приголосних *ж, ч, ш, дж* виявлено в деяких говірках на північ від Карпат; твердість цих шиплячих характерна для говірок центральної Бойківщини та говірок над Опором [35 VII (2), с. 80]. Дослідники фіксують м'якість шиплячих як маркувальну бойківську рису [15, с. 29; 26, с. 86; 12, с. 142; 3, с. 226; 33, с. 701; 7; 21, с. 7; 27]. М'якість шиплячих в аналізованих говірках ілюструють діалектологічні карти: *'саж'ї, ме'ж'є, 'ш'єпка, 'ш'апка, кри'ч'єў, пе'ч'у* [1, к. 112, 113], *гон'ч'єр* [1, к. 113], *бан'є'є* [22 II, нм 40], *'є'ї'є'ка* [22 IV, к. 53], *її'є'єк* [22 V, к. 63], *'б'їло'є'ка* [22 V, к. 64], *š'є'ur* [22 V, к. 68], *ротї'є'nek* [22 VII, к. 8]; *š'аїворонок* [35 I, м. 76]; *жорна* [37, с. 52], *ч'їр, с'єрнїч'ка* [37, с. 61], *ві'ч'ко* [37, с. 65], *ч'їтїна, ч'єрєшнї* [37, с. 82], *лош'є* [37, с. 87], *веч'єрнїці* [37, с. 102], *ч'єтєр'* [37, с. 113], *ч'єрвонїї* [37, с. 114].

У досліджуваних говірках не поширені африкати [дж], [дз], як в інших бойківських; приголосний [дж] із псл. *dʒ зазвичай виступає у формах 1 ос. одн. теп. часу типу *w'у'зи, х'о'зи* (за незначним винятком на схід від Опору), послідовно – на бой-

ківсько-лемківському суміжжі, і що далі на схід, то частіше з'являється звук [ж] [35 VII (2), с. 79; 26, с. 57, 85; 30, с. 123; 36, с. 105; 12, с. 142; 3, с. 226; 7; 21, с. 7; 27]. Зафіксовано такі слова: *зеленій* (Нб, Ос, Сл, СНб), *ўроженій* (Кз), *Ўладз'о* (Нб); а також: *дожд'д'у, дожд'д'ну, б'ринз'у, с'ц'і'зуйе'* [9, с. 306, 309], *дзеленій // зелений* [1, к. 91], *žo'gan* 'кирка' [22 VII, к. 20], *зелізо* [37, с. 38], *дзелізо* [37, с. 54].

Альвеолярне (ясенне) [л'] виявлено в мовленні мешканців сіл Небилів, Слобода-Небилівська та Осмолода: *Йак кол'і // йакио́ бу́л'о ў субо́ту ўже вес'і́л'а / то ў п'я́тниц'у там в'і́т молодо́го по корога́йі йшли / а ў молодо́йі в'і́н'ц'і́ плéли ў п'я́тниц'у // і спр'осини прих'одили ў п'я́тниц'у вéч'і́р в'і́т молодо́го ў п'я́тниц'у / але так ма́ло кол'і бу́л'о // ў цих ч'ес'і́ў / то два дни вес'і́л'а прова́диц'і́ / там ў молодо́йі ў субо́ту / ў молодо́го ... // кол'і́с' н'е / кол'і́с' то ўс'о за оді́н ден' // вéчером почина́ли / на дру́гий ден' пéрет ранком к'і́нчало́с'і́ вес'і́л'а //* (СНб). Цей звук властивий говіркам закарпатської частини Бойківщини [7; 27], а також покутсько-буковинським, які контактують із бойківськими та гуцульськими [13].

В аналізованих матеріалах зафіксовано м'який звук [р'] у словах: *ўвер'х* (Ос) // *звэрха* ('і), *навэрх* (СНб), *ти'пер'* // *ти'пер* (Нб, Ос), *с'панер'у* (Ос), а також диспалаталізацію звука: *бу'рак* (Кз) // *бур'ачок* (СНб), *ти'пер,* *те'перка* (Кз, Нб, Ос, Сл, СНб), *роз'варуйут* (Кз): *Ну / так / йак туперка / руж'ами такіми високими // то́же с'панер'у / але не так / зна́йте / то́н:о / гет тупер б'і́л'і́ / лиш ус'акун'к'і́-ўс'акун'к'і́ // черво́н'е / зелéн'е бу́ло / ўс'а́ке-ўс'а́ке бу́ло //* (Ос), *Добаў'али до то́йі крупі́ і бур'ачо́к те́рти і тр'ошички бу́л'би трут' / карто́пл'і́ //* (СНб). Дослідники відзначають м'якість цього звука в більшості говірок [15, с. 30; 26, с. 57, 85–86; 36, с. 105; 12, с. 142; 21, с. 7; 27; 35 VII, с. 77]; «палаталізоване р, яке зберігається в південній частині [Підбузького, – Н.Х.] району, як і в суміжних бойківських говірках, вказує саме на архаїчний тип цих говірок» [2, с. 38]. Кінцевий твердий [р] характерний для наддністрянських говірок [20, с. 48] і засвідчує їх вплив на бойківські; а також: *'бур'а, р'ас'ниї;* м'який *р'* у суфіксі *-ар'* [1, к. 115], *зв'ір // зв'ір'* [1, к. 115], *зо'р'а* [1, к. 116]; *'cventar* [22 IV, к. 8], *kan'tar'* [22 V, к. 18], *ko'sar'* [22 V, к. 21]; *cv'untar'* [35 II, м. 132], *d'ivir'* [35 IV, м. 189], *v'ic'ar'* [35 IV, м. 205], *kos'ar* [35 IV, м. 207]; *йарка́р', скота́р'* [37, с. 93], *цвинта́р'* [37, с. 102], *в'івта́р'* [37, с. 110], *ч'етвер'* [37, с. 113], а також: *'гактар'ци, з'вэр'ху, бу'рак, ти'пер* [9, с. 307, 309].

Значно твердість кінцевого приголосного [т] у дієсловах: *з'райут* (Кз), *да'йут* (СНб), *зго'д'ат* (Кз), *зна'комліт* (Кз), *позакла'дайут* (Кз), *с'кажут* (СНб), *ход'іт* (Кз) та ін., що засвідчено й у «Матеріалах до мовного атласу Галичини»:

ту́жит [37, с. 123], *ві́сцит* [37, с. 126]. Твердість звука [т] у 3 ос. одн. і мн. теп. часу та у 2 ос. мн. наказового способу є «ознакою архаїчності бойківського діалекту» [15, с. 30], окрім бойківських говірок Рожнятівщини, його засвідчено в наддністрянських, надсянських, гуцульських, подільських та частково покутсько-буковинських говірках [1, к. 240, 242; 35 VII, м. 438, 441], а також: *пре'ходить, 'робит, запро'вадит* [9, с. 306, 307].

Зафіксовано відсутність протетичного [в] у позиції перед [о]: *'образ* (Кз, Ос, СНб), *об'рус* (Кз), *об'ручка* (СНб), *од'в'ірки* (Ос), *о'ден* (Ос), *остал'не* (Кз), *'очи* (Кз); але *восені́* (Кз): *Оде́н / корога́йі одéн і дру́жба одéн // то п'і́с'л'а ўже поч'али́ два / а тогди́ то одéн лиш'е // тої́ дру́жба ко́ло хло́ц'і́ў найдо́ужчи / найдо́ужчи ко́л'о хло́ц'і́ў / бо ста́роста́ йе ўже ко́ло вес'і́л'а / так / йак і тупер // а дру́жба ўже ко́л'о хло́ц'і́ў / ко́ло дру́шки //* (Ос), *Аби́ бу́ла об'ручка до с'л'убу / тр'охи в'і́тил'і́фуйут / хтос' там зр'обит / хто ўм'іе // а шче стар'і́ л'уді / кол'і́с' і не бу́ло об'ручок / йак ба́б'ца́ чи праба́б'ца́ шл'убила //* (СНб).

Укладачі АГВ констатують відсутність протези перед наголошеним [о] в говірках східної Бойківщини та Закарпаття, а терени західної Бойківщини на північ від Карпат уже мають протезу [35 VII (2), с. 77, 79]; протетичний [в] – риса західнобойківських говірок, на відміну від східнобойківських [20, с. 57]. Як слушно зауважив Ю. Шевельов, протетичний *в* перед *о* – це «надсянське та наддністрянське говіркове явище, заторкує також Підляшшя, західну частину Поділля й чималі шматки буковинсько-покутської, східнобойківської та східнолемківської діалектних зон» [33, с. 572].

У говірках сіл Ясень та Суходіл відсутність протези у словах *осінь, огірок* засвідчують карти АУМ [к. 124, 126]. Тут непослідовність явища на Рожнятівщині демонструють карти: *во'ген'* [1, к. 62], *'ostru'va* [22 V, к. 34], *'užva, o'žauka* [22 V, м. 14], *'uulyk* [22 V, к. 58]; *oleń* [35 I, м. 70], *v'owad* [35 I, м. 79], *ožyna* [35 II, м. 93], *od'eža* [35 III, м. 133]; *okán* [37, с. 33], *ввес* [37, с. 41], *ота́ва* [37, с. 45], *ор'чик* [37, с. 48], *вбруч'к'е́, вобруч'к'е́* [37, с. 48], *во'берта́тис'і́* [37, с. 103] та ін., а також: *'ос'ін', с'ил'ном* [9, с. 306].

Звук [л] у позиції після голосного в кінці складу переходить в [ў]: *го'р'і́ўка* (усі н.п.), *бу'тиўка* (СНб), *с'т'і́ў* (Кз, Ос) // *с'т'і́л* (Нб, СНб): *Не / то до́ти так сади́ли // йак ішли́ до с'л'убу / збира́ли молодо́у // кла́ли ко́ло то́йі д'і́ж'і́ / на д'і́ж'у́ кла́ли кола́ч / ў кола́ч гор'і́ўка / а ў гор'і́ўку застр'омл'ели́ барв'і́нок // і ўже зберут́ молодо́у / і ўже дру́жба з молоді́м п'іднима́йе молодо́у і ту гор'і́ўку берут́ і п'іут / го́с'ц'і́ц'і́ //* (Кз); а також: *'bočvan* [22 VII, к. 36], *hori'uka* [35 II, м. 127], *с(с')aukot* [35 VI, м. 337], *горі́вка* [37, с. 62]; *на снуваў'ках, гор'і́ўк'у* [9, с. 306, 308]. Цю бойківську рису зазначають низка дослідників [15, с. 29; 20, с. 55; 3, с. 226; 7; 27; 1, к. 127].

Поширена м'якість [ц'] наприкінці слова: *в'інець'* (Кз), *буби'нець'*, *че'нець'* (Кз), *Пилиповець'* (Кз), *хлопець'* (Кз) (*хлопець* (СНБ)), *уродженець'* (СНБ) та ін., див. ще: *р'ерець(с')* [35 II, м. 126], *žneć* [35 IV, м. 207], *хл'опец'* [37, с. 58], *ко'наць'*, *по в'інаць* [9, с. 306, 307]. М'який [ц'] виступає перед флексійним [а]: *ко'сиць'а* (НБ), *ку'ниць'а* (СНБ), *моло'диць'а* (СНБ), *'паліць'а* (Сл), *шиє'ниць'а* (СНБ), *с'л'убниць'а* (СНБ), *сп'ідниць'а* (СНБ); а також: *g'inec'i* [22 II, к. 38], *pid'horlyc'i* [22 V, к. 20], *po'lec'i* [22 V, к. 23], *met'e'lec'i* [22 VII, к. 64]; *bi'lyc'a* [35 II, м. 292], *po'tybyce* [35 III, м. 169], *zoyn'yc'a* [35 III, м. 185], *vdov'yc'(e,e,i)* [35 IV, м. 194], *roħ'esnyca* [35 IV, м. 192]. Як зазначив Ю. Шевельов, у надсянських, лемківських, наддністрянських, західноподільських, покутсько-буковинських і гуцульських говірках прикінцевий [ц'] ствердів, за винятком бойківських і середньозакарпатських говірок [33, с. 789; 28, с. 11; 20, с. 55; 1, к. 74, 98; 22 V, к. 23, 29; 35 VII (2), с. 77].

М'які [с'], [ц'] засвідчено у прикметникових суфіксах -с'к-, -ц'к-: *амери'кан'с'ка* (Кз, Сл), *б'лис'ких* (СНБ), *вус'киї* (Сл), *госпо'дар'с'ка* (СНБ), *ў Перу'г'ін'с'ку* (НБ), *фаї'нуць'кими* (НБ), *по-моло'диць'ки* (СНБ), *'пан'с'к'иє* (НБ), *'пол'с'ка* (СНБ), *'нис'ко* (Ос), *шам'пан'с'к'иє* (СНБ), *христи'ян'с'коў* (СНБ) та ін.; диспалаталізацію визначено у словах *мужскій, жєнскій* (Кз), *сус'їцкиї* (Сл): *Та в'їт'ор'ок або читвєр // ў сєреду / понед'їлок і пїятницю не р'їзали берв'їнок // т'їл'ки р'їзали у мужск'ї дн'ї / ў жєнск'ї дн'ї не р'їзали // і вес'їл'а б'їло ў мужск'ї дн'ї //* (Кз). Як підсумовує С. Рабій-Карпинська, м'який [ц'] у суфіксі «виступає загально в бойківських говірках Карпатської Верховини та північного і південного підгір'я», набуваючи твердості в говірках на межі з гуцульськими, наддністрянськими та лемківськими говорами [26, с. 84], ця м'якість суфікса й відрізняє бойківські говірки «від західного та східного сусіда» [15, с. 29]. Ствердіння приголосних [с], [ц] – це одна з гуцульських, покутсько-буковинських та наддністрянських фонетичних рис [10; 11; 13].

М'якість звука [л'] відзначено у словах здебільшого іншомовного походження: *бу'гал'тер* (Ос), *к'ларнет* (Кз), *дол'ари* (Сл), *хол'ера* (СНБ) та ін.: *Ну / то иче б'їло у пїадєс'ат' др'їг'їм р'їц'ї // в'їн / пр'їда / буў буг'ал'тером //* (Ос), *А нїн'ї ўже н'їхт'о не їде с тим / нїн'ї їдут із гр'їшми / з дол'арами //* (Сл), *А в'їт:ак' / їак с'а стїїшила в'їна н'їби / їак ўже тр'їшки ст'їло ўже тїкше / то ўже такїї кл'арнет п'їшч'ї //* (Ос).

У низці дієслів зафіксовано форми з епентетичним [л']: *в'їт'праў'л'їє* (Сл), *го'тоў'л'а(е)т* (Сл), *зна'комл'їт* (Кз), *'робл'ет* (СНБ), *'робл'ат* (Кз, Ос, СНБ), *с'таў'л'ат* (Кз), *поздор'їл'їю* (СНБ) та у дієприкметниках: *зроб'лене, приїм'лен'ї* (СНБ) ін. На відміну від західнобойківських, східнобойківським говіркам властивий епентетичний [л'] після губних

звуків [1, к. 238; 20, с. 57; 35 VII (2): 82], *ломл'ат* [1, к. 238], *roblu, kirplu, roblat, kirplat* [35 VII, м. 437, 438], а також: *в'їроб'л'їє, зроб'л'їє, 'роб'їт, 'роб'їт, 'робл'у, спраў'л'їємо* [9, с. 305–309]. Відсутність епентетичного [л'] після губних звуків характерна для більшості бойківських говірок [15, с. 31; 26, с. 59; 28, с. 11; 7; 27; 33, с. 642].

Звукові зміни [вї] → [вл'], [мї] → [мн'] відбуваються непослідовно, можливі паралельні форми: *здо'роў'л'а* (СНБ), *м'н'асо* (Ос, СНБ) // *м'ї-асо* (Ос, СНБ), *памн'а'тати* (НБ, СНБ) // *пам'ї-а'тати* (Кз, СНБ), а також: *здо'роў'л'а, 'пам'їат' // 'памн'ат', 'памн'їт'* [1, к. 75, 76], *мн'єсо* [37, с. 62], *п'амн'ат'* // *п'ам'їат'* (наддністрянська межа) [20, с. 47]. Наявність вставних *л, н* після губних фіксує М. Матіїв у говірках центральної Бойківщини (Сколівщина) [21, с. 7].

Явище епентези засвідчено у слові *спец'ї'ї-ал'но* (Ос): *Ж'їнка б'їла / шчо молод'ї ўбир'ала / ну / тої тип'єр так; То так'ї ж'їнк'їє їє // спец'ї'їал'но тип'єр і тогд'ї так'ї ж'їнк'їє / шо не к'їжна ж'їнка то стич'є //* (Ос). В інших говірках (Кз, НБ, СНБ) не зафіксовано: *Молод'а ўже з'їбрана // ну їак / ўбир'ала мол'од'ї ж'їнка спец'ї'їал'на / їак'а їм'їла ўбир'ати //* (СНБ), *Кв'їт'їчки т'ї то ўже спец'ї'їал'но зроб'їла там їак'ас' ж'їнка п'єрет вес'їл'ом // і наклад'їют на барв'їнк'їє в'їнок //* (СНБ), *Маў кос'ц'їм / ч'їрнїї кос'ц'їм / б'їла сор'їчка // спец'ї'їал'нїї соб'ї кос'ц'їм маў //* (НБ); а також: *параф'ї'їал'нїї: Пр'їсимо зайав'їти до параф'ї'їал'н'її р'їди //* (СНБ).

Поширена в бойківських говірках втрата інтервокального звука [й] [30, с. 123; 26, с. 57; 12, с. 142; 2, с. 70; 33, с. 868–869; 7; 27; 1, к. 220] для мовців Рожнятівщини є менш характерною. Зафіксовано це явище в займеннику *їа'к'їс'* (Кз, СНБ), у Д.в. іменника *моло'д'ї* 'наречений' (Сл): *Ми принєсли сор'їчку // і даїют ўже сор'їчку / а молод'її молод'ї даїє / ну шчо ўже так'є в'їмаг'їє соб'ї //* (Сл), *Ў ц'єркв'ї кс'ондз дав'ї не то кор'їну кол'їс' / а лїш'ї є ї в'їнок'ок барв'їнк'їє їак молод'ї / так і молодому //* (СНБ) та в закінченнях О.в.: *во'диц'їє* (Ос), *моло'диц'їє* (СНБ), *шиє'ни-ц'їє* (СНБ), *за неў* (СНБ) [33, с. 952–953], а також: *в'їт* [1, к. 101], *'в'їс'їко* [1, к. 102], *str'їїna* (східна Бойківщина) [35 IV, м. 186, 187].

В аналізованих говірках можлива втрата деяких звуків та цілих складів наприкінці слова: *мож* 'можна' (НБ, Сл, СНБ), *чо* 'чому', 'навіщо' (Ос, СНБ), *чос'* 'чогось' (СНБ) та ін.: *А к'їудри не б'їло / пр'їст'їрла не б'їло / у мєне б'їло пр'їст'їрло / шо ми в'їткали так'є тон'єн'ке / шо сор'їчк'її мож б'їло шїти // так'є тонк'є //* (СНБ), *А чо то ти не сп'їв'їїєш / шо п'їд образ'ами / бо п'їд образ'ами молод'їм забор'їнено сп'їв'їати //* (СНБ), *Кос'їц'ї то чос' назив'али так'є голоўн'є ўбран':а ц'їл'є //* (СНБ).

У всіх досліджуваних говірках засвідчено відсутність довготи м'яких приголосних [л':], [н':],

[t':], [c':] в іменниках середнього роду II відміни: *б'рат'а, в'іс'іл'а, во'лос'а, жи'т'а, ко'хан'е, п'лакан'е* та ін., що є фонетичною ознакою південно-західних говорів української мови, окрім деяких південноволинських [1, к. 94; 3, с. 210–211; 27], а також: *кіс'е* [37, с. 40], *ве'сіл'е* [37, с. 100], *к'лоч'і, ка'м'ін'і, ве'сіл'і* [9, с. 306, 307, 309].

Властивого бойківським говіркам переходу [н'] перед [к] → [і] на Рожнятівщині не виявлено: *гла'ден'ке* (Кз), *гла'дон'киї* (Кз), *др'і'бон'ких* (СНБ), *ле'гон'ко* (СНБ), *ма'лен'к'і* (Ос, СНБ), *ма'ц'он'к'і* (Кз), *то'нен'ке* (СНБ), *ус'а'кун'к'і-ўс'а'кун'к'і* (Ос), *фа'йн'ун'ке* (Сл). Я. Рудницький уважав, що ця зміна – бойківська фонетична риса [28, с. 11; див. також: 36, с. 106], її відзначає також чимало інших дослідників [15, с. 115; 26, с. 57, 85; 28, с. 11; 12, с. 142; 2, с. 37 (у бойківських говірках Добромільського, Хирівського та Старосамбірського районів); 7; 27].

У мовленні мешканців сіл Небилів, Осмолода та Слобода-Небилівська засвідчено зміну [т'] перед [і] → [к'] у слові *'к'істо*; фіксує його й АУМ у говірці с. Суходіл [к. 88]; для бойківських говірок це явище радше не характерне [35 VII (2), с. 80]: *Ну та то на корогвайї / йак печ'ут / то там так'і ўс'ек'і кривул'к'е // йак'іс' там листочк'у / кв'іточк'у в'іроблен'і з к'іста // то так'е робіли і там при'іпл'ували звєрх'і / і йак то с'і пекло / то воно так'е соб'і фа'йне вигл'адало // помас'м'єт тото / абі жоб'уте було //* (СНБ). У ладканці зі с. Глибоке Богородчанського району фіксуємо слово *к'іше*:

Пр'осим муз'ік'і доўго не гра'ти / бо ми буд'ємо дру'ику пл'ісати // [...]
за го'ри / за л'ісу над'їхаў к'умчик / по'мацаў дру'жечку за са'мії п'упчик // а дру'шка с'і к'іше / у долон'і пл'єшче / к'умчику-л'убчику / по'мацаї нішче //

Поширеною в бойківських говірках асиміляції [дн] → [н:] не виявлено: *б'ід'н'ишче* (СНБ), *дво'й-ур'ідна* (СНБ), *по'р'една* (СНБ), *сп'ід'ниці'а* (Ос, СНБ) (*сп'інниці* (с. Ясень) [23 II, с. 275]), *сп'олудн'і* (НБ), хоча це явище відзначає низка мовознавців [30, с. 122; 15, с. 30; (уся територія говірок) [26, с. 68, 87]; 29, с. 14–15; 36, с. 107; 33, с. 945; 27; (загалом центральна Бойківщина) [21, с. 7].

Відбувається зміна звукосполуки [дц'] → [ц'] у числівниках: *Ну та моглá ма'ти і двáц'ім' / і в'іс'імнáц'ім' / і ш'існáц'ім' / і п'ятнáц'ім' / та к'іл'ко йак йакá ма'ла вер'іт // а коўдри не було / прості'рла не було / у мене було прості'рло / шо ми в'іткали так'е тон'єн'ке / шо сорочк'у мож було ші'ти //* (СНБ), *Шáпка йє шáпкоў / то тоті кв'іточк'и / а з'áду / мо'жи / ну / п'ятнáц'ім' / мо'жи / двáц'ім' со'рту ўс'ак'і бенди'р'іц'і / то с'а називáло бенді //* (Ос); а також: *оди'нац'ім'* [1, к. 229]; *в'іс'ім'нац'ім'* [9, с. 308]; натомість форму *оду'нац'іі'* у селах Ясень та Небилів фіксує AGB [35 VII, m. 373].

У говірках Рожнятівщини поширене звукосполучення *кв*, характерне для наддністрянських говірок [2, с. 32]: *кв'іточк'у* (НБ), *к'в'іти* (Кз, СНБ): *Булі спец'іал'но йє так'і кв'іти / так'і застрáмуїут на патичкáх / на так'іх / кв'ітк'е / так'і в'інчик фа'йні с кв'іткáми так'іми / с так'ім зел'єним / барв'інок там наспод'і //* (СНБ); *А тогді / от та'йак ўчо'ра / в'іплєли в'інец'і з берв'інку так'єї / тої давáли в'інец'і / ч'інец'і наїпер'ше давáли так'і ч'істо ў кв'ітах // у кв'ітах / у кв'ітах / у кв'ітах //* (Кз). Натомість карти АУМ фіксують тут [цв] [1, к. 120].

Про регресивне уподібнення *ст' > с'м', сн' > с'н', зл' > з'л'* «на цілій бойківській території по обох схлонах Карпат» писала С. Рабій-Карпинська [26, с. 87]; явище відзначили й інші дослідники бойківських говірок [30, с. 122; 15, с. 29; 29, с. 15; 36, с. 106; 2, с. 28; 20, с. 55; 27]. Ця риса в аналізованих говірках Рожнятівщини реалізована неоднаково: *зв'ірінець* [23 I, с. 324], *с'ватий* [23 II, с. 270], *с'вічуч'є* [23 II, с. 271], *с'в'єта р'іздєні* [23 II, с. 271], *с'вічурка, ц'вічурка* [23 II, с. 273], *сп'інниці* [23 II, с. 275], *с'ліпáк* [23 II, с. 271], *с'в'ато // с'в'ато* [1, к. 77], *ц'вах* [1, к. 78], *з'в'із'да* [1, к. 116], *зв'ір' річка* [22 VII, к. 56], *ш'ващєн'ук* [35 IV, m. 210], *с'віт'ука* [35 V, m. 290], *з'вітк'у* [35 VI, m. 314], *с'вітівка* [37, с. 75], а також: *ст'і'кайи, сл'уб, на с'в'ім'і, пус'т'і* [9, с. 308, 309].

В обстежених говірках асиміляція [с'т'] → [с'ц'] відбувається непослідовно: *г'ос'ц'і* (Сл, СНБ), *г'ос'ц'ац'а* (Ос) // *г'ос'т'і* (Кз, Ос, Сл, СНБ), *г'ос'т'іц'і* (Кз), *г'ос'т'ат* (Кз), *пог'ос'т'ат* (СНБ); пор.: *гіс'ц', гіс'ц'овáнец', п'єрс'ц'ін* (с. Ясень) [23 I, с. 172; II, с. 61]. На півночі Бойківщини [с'т'] → [с'ц'] відзначила С. Рабій-Карпинська [26, с. 65; 15, с. 30; 27; 35 VII (2), с. 77], поширеність явища в говірках Сколівського району зафіксував Д. Бандрівський [2, с. 28], паралельні форми *ш'іс'т'і* і *ш'іс'ц'і* на межі з гуцульськими – І. Матвіяс [20, с. 55], а також: *з'іс'ц'і, тес'ц'і, с'тар'іс'ц'і* [1, к. 95], *ш'час'ц'і'а* [1, к. 96]; *с'т'і'на, с'к'і'на* [22 VII, к. 46], *сирст'* [37, с. 88], *п'ост'іл'* [37, с. 60], *г'ос'ц'і, ўг'ос'ц'іт, ст'іл* [9, с. 307, 308] та ін.

У деяких словах засвідчено твердий [н] (ствердіння *н* перед *и*, що походить з етимологічного *і): *зни'мати* (Кз, НБ, Ос): *Ну / вел'он / йак ўже проп'іт в'іді'с'т' / проп'іт ўже ўс'о поўн'іс'т'у / ну так / йак і теп'єрка / зак'ін'ч'іц'а / тогді так с'ідáла соб'і тáмка на кол'іна молодóму і так знимáли / і тогді так знимáли // на кол'інах знимáли в'інец'і //* (Ос); *поп'ідни'мати*: *Тут приїшли войєн'і / р'уки ўвер'х! // ўс'о р'уки поп'іднимáло / надв'ір / ўс'о покáли л'агáти до зимл'і і тогді давáї докум'єнта // пров'ір'áйут ўже докум'єнта //* (Ос); *прини'мати* (СНБ): *І ў молодóго ўже тáмка молодóу принимáйут; Там однá була ж'інка / шо отакá горбáта п'ідз'ігнєна / та йа ўже їду та ї тако_вó тож принимáйу* (СНБ); *зани'матис'а*

(СНБ): *В'ін тим занимаўс'я / шо в'ін там сид'іў / прিনিмаў г'ос'т'я* (СНБ).

Виявлено асиміляцію [нш] → [нч] у словах *й'енче* (СНБ), *с'тончка* (НБ, СНБ): *То п'ерэд вес'іл'э // то так на шос' й'енче на такé не клікали / лиш так на голубц'я //* (СНБ), *У нас називали ст'ончка // а косіц'я булі і так мн'ого стонч'ок такіх віс'іло //* (НБ), а також: *ст'онч'ка, т'онч'у'я* [26, с. 68], *ёнчий* [37, с. 119].

Назгал у бойківських говірках дзвінкість приголосних звуків наприкінці слів збережена, хоча й непослідовно [12, с. 142; 2, с. 41–42; 7]; найчастіше не оглушуються дзвінки приголосні [д], [б], [в], [з]; «збереження дзвінкості на кінці слів являється в цілій гірській полосі; друга полоса говорів зберегла ще дзвінкість у кінці слів... та в середині слів затратила» [26, с. 88]. Натомість Ю. Шевельов зазначив, що бойківські говірки на захід від Опору, лемківські, надсянські та закарпатські, особливо на захід від Ужа, втратили дзвінкість наприкінці слова та мають подзвінчення всіх прикінцевих приголосних у позиції перед наступним дзвінким приголосним, сонантом або голосним – «сандгі дзвінкого типу» [33, с. 614].

В обстежених говірках Рожнятівщини наприкінці слова дзвінки звуки переважно не оглушуються: *Б'іг, /зараз, по'р'іг, хл'іб, с'л'уб* та ін.: *Хл'іб / то ни так / як тун'ер' / ус'о'го / шо с'т'іў л'омц'я: а // а тоді хл'іб поклад'ут на с'т'іў / їстайé одна ж'інка з н'ожиком і дл'я к'ожного р'іже кус'ок хл'іба //* (Ос), *Їже як у церкві їз'ме с'л'уб / розум'їєте? / і кс'ондз їй зноу ведé к пор'о'гову / і приведé к престо'лову //* (Ос), *По п'ершій раз / Б'іг С'в'атій / по др'угій раз / Б'іг С'в'атій / по тр'етій раз / Б'іг С'в'атій //* (СНБ). Ступінь оглушення досить складно простежити, адже говірконосії може артикулювати звуки по-різному.

Здебільшого збереження дзвінкості наприкінці слів у говірках Рожнятівщини зафіксовано й на діалектологічних картах: *м'ід* [1, к. 27], *в'ід* [1, к. 251], *п'ід*, *під* [1, к. 279], *[в]стид* [1, к. 371], *'кадоб* [1, к. 269]; *поліх* [22 V, к. 40], *хрер* [22 V, нм 5], *бар'л'і^h* [22 VII, к. 39], *'о'з'eled* [22 VII, к. 65]; *pid(d')* [35 I, м. 5], *tub^(p)* [35 II, м. 86], *їїш* [35 II, м. 105], *'od'ah* [35 III, м. 133], *'atax* [35 IV, м. 204], *ubl'ix* [35 IV, м. 228], *čerez* [35 VI, м. 328], *перед* [37, с. 45], *корж* [37, с. 61], *жолоб* [37, с. 66], *сніг* [37, с. 78], *сус'ід* [37, с. 104]; а також: *мо'рос, /замуш* [9, с. 306, 309] та ін.

У середині слова перед глухими приголосними в говірках Рожнятівщини здебільшого засвідчено оглушення дзвінких звуків: *бос'ношки* (НБ), *вус'к'ий* (Сл), *'голуц'я* (НБ), *др'ушка* (усі говірки), *к'латка* (НБ), *'рушки* (Ос) та ін., що підтверджують матеріали діалектологічних атласів: *'лишка* [1, к. 65], *м'аш'ка* [1, к. 364]; *'друшка* [22 III, к. 60]; *пр'уш'ра* [35 I, м. 2], *х'урка* [35 II, м. 87], *зв'ітку* [35

VI, м. 314]; *з'упка* [37, с. 81], *з'р'атка, ш'ветко, круш'ками, т'ешко* [9, с. 305, 306, 309].

Нерегулярно одзвінчуються глухі приголосні: *'горсет* (НБ), *с'вад'ба* (НБ, Сл, СНБ), *а'йагже // а'й-акже* (СНБ); *gnur* [22 V, к. 74].

Як стверджувала С. Рабій-Карпинська, у середині слова – «дзвінкий перед дзвінким, глухий перед глухим», наприклад, *в'иткы, т'агж'у'е, р'ітку, кн'іш'ка* та ін. [26, с. 68]; у говірках Сколівщини теж переважає оглушення дзвінких перед глухими [21, с. 7]. І. Свенціцький спостеріг, що «поява глухого замість звінкого перед глухим або на кінці слова, визвана пропажою неорганічних ь, ь – у бойків дуже часта... але находим і відворотну появу – звінкого звука замість глухого» [30, с. 123]; А. Княжинський писав про втрату дзвінкості «на Підгірі й Загірі, бо на Верховині шелестівкового визвуку сливе немає» [15, с. 31]. О. Костів, проаналізувавши карти АУМ, які відображають риси різних структурних рівнів мови, підсумувала, що «ареал, який можна умовно визначити як територію послідовної асиміляції за дзвінкістю/глухістю на матеріалі названих карт, охоплює послідовно надсянські говірки, лемківські, північно-західну частину бойківських, південно-західну частину закарпатських, підляські та холмські говірки» [17, с. 149–150].

Асиміляція за глухістю відбувається в міжслівній фонетиці: *'перет Кол'їди* (Кз), *'перет по'лудни* (НБ), *іс су'с'ідами* (НБ), *хл'ін 'печеній* (НБ), *п'ім 'хату* (Кз), *п'ім 'паху* (Кз), *с'к'іста* (НБ), *Пе'рег'ін'с'ка* (НБ), *с чим* (Кз) та ін.

Я. Рудницький у говірках Турківщини простежив таку тенденцію: «Кінцева голосова приголосівка приподібнюється щодо голосовості наступній голосовій приголосівці й навпаки, безголоса визвучна стає голосовою перед наступною голосовою в назвуці, головню коли йде про прийменникові проклітики», навівши приклади: *с Крас'ного, с Ско'лього, аш р'от'ям, йаг Г'о'споть казав, Христа видуд боло'т'ами* та ін. [29, с. 14]. Збереження дзвінкості підтверджують наші записи: *з бар'в'іночку* (НБ), *з д'і'у'ками* (НБ), *з д'іву'ван':ам* (НБ), *з 'медом* (Кз), *не раз і чу'жого* (Кз), *з не'у* (Кз), *з др'у'гойі* (Кз), *мож 'було* (Сл), *з др'у'гого* (Сл), *хл'іб ли'ш'ела* (Сл) та ін., однак глухі перед сонорними та голосними звуками наступного слова в досліджуваних говірках зберігають глухий відтінок *ко'лис' не мож 'було с'л'убити* (НБ), *йак йе* (НБ), *п'р'їдут р'одич'я* (Ос), *гет йак то ти'перка* (Ос), *'серет вес'і'ла* (Ос), *в'ім моло'дойі* (НБ), *клад'ут от'ак* (Ос), *йак од'на 'хата* (Ос), *йак у'же ўби'райут* (СНБ) та ін.; *йак /замуж в'ід:а'валас'* [9, с. 309], а також: *йаг бисти* [9, с. 306].

В аналізованих говірках виявлено дисиміляцію у групах [чн] → [шн]: *руч'ник* (СНБ) // *руш'ник* (Кз, Ос); [шш] → [шч]: *'виш'чий* (СНБ); засвідчено [шч] у прикметниках та прислівниках вищого

ступеня порівняння: *б'ід'н'ишче* (Ос, СНб), *дау'н'ишче* (СНб), *наїваж'н'ишче* (СНб), *наїр'ід'н'ишч'і* (Ос), *п'із'н'ишче* (Ос), *стар'ш'ишч'і* (СНб); а також у говірках Рожнятівщини: *б'іл'ишчій, доб'р'ишчій // б'іл'ишій, доб'р'ишій* [1, к. 223; 26, с. 68]. Як зазначає М. Лесюк, такі форми утворилися за аналогією до форм типу *вишчій, крашчій*, «оскільки в давньоукраїнській мові у формах типу *зелен'ишій* пройшло стягнення [ѣ] та [і], внаслідок чого утворилися літературні форми типу *зеленішій*. Збігу двох щільних шш, як це було у формах типу *вишшій*, тут немає, тому й не було умов для виникнення африкати [ч]» [18, с. 55]; пор.: у ладканці, зафіксованій у селі Росохи Старосамбірського району:

Хваліує'і м'ї милейкії / шо в'ін наїгарн'іш:иї / йакій чорній цїган / а в'ін шче чорн'іш:иї //

У говірках Рожнятівщини вживають слово *ко'лопн'і*, що ілюструє явище метатези (літ. *коноплі*): *Стеліли-стеліли // і тогді / і туперка // купованого н'ічо не було // от с'їялос'ї колонн'і / лен / і верети с'ї називали / верета або коц / то хто шчо ўже маў //* (Нб).

Отже, аналізовані говірки Рожнятівщини меншою мірою зберігають маркувальні фонетичні риси бойківських говірок (немає поширеної в бойківських говірках асиміляції [дн] → [н:], зміни [н'] перед [к] → [і], зберігається інтервокальний [й] та ін.), натомість репрезентують значний вплив суміжних наддністрянських, покутських, гуцульських говірок (переголос, поява епентетичних [л'], [н'] після губних, префікс -ві, [т'] перед [і] → [к'], диспалаталізація звука [р'] та ін.), що засвідчує наявність смуг перехідних і мішаних говірок.

СПИСОК НАЗВ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ ТА ЇХ СКОРОЧЕНЬ

Кз – Кузьминець Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.

Нб – Небилів Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.

Ос – Осмолода Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.

Сл – Сливки Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.

СНб – Слобода-Небилівська Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.

ІНФОРМАНТИ

Бушко Євдокія, 1931 р.н. (с. Осмолода Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.).

Жукевич Катерина, 1953 р.н. (с. Сливки Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.).

Ліняк Софія, 1940 р.н. (с. Небилів Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.).

Кос Параска, 1921 р.н. (с. Кузьминець Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.).

Миндюк Михайло, 1932 р.н. (с. Слобода-Небилівська Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.).

Рошко Людмила, 1946 р.н. (с. Слобода-Небилівська Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.).

Яцушак Стефанія, 1935 р.н. (с. Кузьминець Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.).

ЛІТЕРАТУРА

1. Атлас української мови: у 3 т. Т. II: Волинь, Наддністрянщина, Закарпаття і суміжні землі. Київ, 1988.
2. Бандрівський Д. Говірки Підбузького району Львівської області. Київ, 1960. 104 с.
3. Бевзенко С. Українська діалектологія. Київ, 1980.
4. Бігусяк М. Покутсько-буковинське порубіжжя в контексті передкарпатських ареалів. *Наукові записки ТНПУ. Серія: мовознавство*. 2014. Вип. II (24). С. 29–35.
5. Болібрух Л. Барвінковий обряд у весільній обрядовості Богородчанщини (за етнографічними матеріалами експедиції 2008 року). *Народознавчі зошити*. 2008. № 3–4. С. 309–313.
6. Бучко Д. Походження назв населених пунктів Покуття. Львів, 1990. 143 с.
7. Воронич Г. Бойківський говір. *Українська мова: Енциклопедія*. Київ, 2000. С. 51–52.
8. Галайчук В. З народної демонології Богородчанщини: традиційні уявлення про душі. *Вісник Львівського університету. Серія історична*. 2011. Вип. 46. С. 321–345.
9. Говори української мови: Збірник текстів / укл.: С. Довгопол, А. Залеський, Н. Прилипка; відп. ред. Т. Назарова. Київ, 1977. 592 с.
10. Гриценко П. Гуцульський говір. *Українська мова: Енциклопедія*. Київ, 2000. С. 116–117.
11. Гриценко П. Наддністрянський говір. *Українська мова: Енциклопедія*. Київ, 2000. С. 356–357.
12. Жилко Ф. Нариси з діалектології української мови: посіб. для ф-тів мови й літ. пед. ін-тів. Київ, 1955. 314 с.
13. Закревська Я. Покутсько-буковинський говір. *Українська мова: Енциклопедія*. Київ, 2000. С. 464–465.
14. Кисілевський К. Мовні особливості наддністрянського гнізда. *Записки НТШ*. 1962. Т. CLIX. С. 283–297.
15. Княжинський А. Межі Бойківщини. *Літопис Бойківщини*. 1931. Кн. 1, ч. 1. С. 24–37.
16. Костів О. Бойківсько-наддністрянське діалектне суміжжя (фонетичні особливості). *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2018. Вип. 68. С. 228–239.
17. Костів О. Динаміка в системі консонантизму говірок південно-західного наріччя. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2006. Вип. 38. Ч. 1. С. 147–156.

18. Лесюк М. Мовний світ сучасного галицького села. Івано-Франківськ, 2008. 328 с.
19. Лесюк М. Покуський говір як різновид української загальнонаціональної мови. *Ямгорів: Літературно-мистецький альманах*. 1987. Ч. 9–10. С. 122–133.
20. Матвіяс І. Групування говорів української мови. *Структура українських говорів*. Київ, 1982. С. 3–68.
21. Магіїв М. Словник говірок центральної Бойківщини. Київ; Сімферополь, 2013. 602 с.
22. Общекарпатский диалектологический атлас: у 7 т. Кишинев; Москва; Warszawa; Львів; Bratislava; Budapest; Нови Сад, 1989–2003.
23. Онишкевич М.Й. Словник бойківських говірок: у 2 ч. Київ, 1984.
24. Пуківський Ю. Шлюбно-любівні мотиви у великодніх традиціях бойків. *Народна творчість та етнографія*. 2011. № 6. С. 99–106.
25. Пшепорська-Овчаренко М. Мова українців Надсяння. Перемишль, 2007 / ред. М. Лесів; підгот. до друку В. Пилипович, 2007. 299 с.
26. Рабій-Карпинська С. Бойківські говірки: Збірник статей / ред. М. Лесів; підгот. до друку В. Пилипович. Перемишль, 2011. 189 с.
27. Радевич-Винницький Я. Бойківський говір. *Енциклопедія сучасної України*. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=36048
28. Рудницький Я. До бойківсько-наддністрянської мовної межі. *Літопис Бойківщини*. Самбір, 1935. Ч. 6. С. 9–14.
29. Рудницький Я. З фонетики бойківського говору. *Літопис Бойківщини*. Самбір, 1936. Рік VI. Ч. 7. С. 13–16.
30. Свенціцький І. Бойківський говір с. Біглія. *ЗНТШ*. 1913. Т. СХІV. Кн. II. С. 129–153.
31. Словник української мови: в 11 т. / гол. редкол. І. Білодід. Київ, 1970–1980.
32. Фальковскі Я. З бойківсько-гуцульського пограниччя. *Літопис Бойківщини*. Самбір, 1937. Рік VII. Ч. 9. С. 116–120.
33. Шевельов Ю. Історична фонологія української мови. Харків, 2002. 1054 с.
34. Ястремська Т. Діалектний простір Галичини: говірки української мови. *Українська мова в Галичині: історичний вимір*. Львів, 2001. С. 55–106.
35. Atlas gwar bojkowski. T. 1–7 / pod red. J. Riegera. Wrocław; Warszawa; Kraków; 1980–1991.
36. Rudnicki J. Kilka izofon ze wschodnich obszarów Bojkowszczyzny. *Lud Słowiański*. 1938. T. IV. S. 102–110.
37. Studia nad dialektologią ukraińską i polską. Z materiałów b. Katedry Języków Ruskich UJ / oprac. i przygot. do druku M. Karaś. *Zeszyty naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego*. Kraków; Warszawa, 1975. T. CCCLXXVI. 244 s.

REFERENCES

1. *Atlas ukraińskoi movy* [Atlas of Ukrainian Language]. (1984–2001) (vol.1-3). Vol. 2: Volyn, Naddnistranshchyna, Zakarpattia i sumizhni zemli [Volyn, Upper Dnister, Transcarpathian region and the neighboring lands]. Kyiv. (In Ukrainian)
2. Bandrivskyi, D. (1960). *Hovirky Pidbuzkoho raionu Lvivskoi oblasti* [Dialects of Pidbuzkyi district, Lviv region]. Kyiv, 104 p. (In Ukrainian)
3. Bevenko, S. (1980). *Ukraińska dialektolohiia* [Ukrainian dialectology]. Kyiv. (In Ukrainian)
4. Bihusiak, M. (2014). Pokutsko-bukovynske porubizhzhia v konteksti peredkarpatskykh arealiv [The Pokuthian-Bukovinian Borderland in the context of the Pre-Carpathian Ranges]. *The Scientific Issues of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Series: Linguistics*. Issue II (24). P. 29–35. (In Ukrainian)
5. Bolibrukh, L. (2008). Barvinkovyi obriad u vesilnii obriadovosti Bohorodchanshchyny (za etnografichnymy materialamy ekspedytzii 2008 roku) [On Periwinkle Rite in Wedding Ritualism at Bohorodchany area (after ethnographic materials gathered during expedition of 2008)]. *The Ethnology Notebooks*. Issue 3–4. P. 309–313. (In Ukrainian)
6. Buchko, D. (1990). *Pokhodzhennia nazv naselenykh punktiv Pokuttia* [The Origin of localities' names in Pokuttia region]. Lviv, 1990. 143 p. (In Ukrainian)
7. Voronych, H. (2000). Boikivskyi hovir [The Boiko Dialect]. In *The Ukrainian Language: Encyclopedia*. Kyiv. P. 51–52. Kyiv. (In Ukrainian)
8. Halaichuk, V. (2011). Z narodnoi demonolohii Bohorodchanshchyny: tradytsiini uiavlennia pro dushi “bezpirnykh” ditei [From folk demonology of Bogorodchany region: traditional beliefs of the soul of “bezpirni” children]. *Visnyk of the Lviv University. Historical Series*, Issue 46. P. 321–345. (In Ukrainian)
9. Nazarova, T. (Chief Ed.), Dovhopol, S., Zaleskyi, A. & Prylypko, N. (Eds.). (1977). *Hovory ukraińskoi movy: zbirnyk tekstiv* [Dialects of Ukrainian Language: a Collection of Texts]. Kyiv. 592 p. (In Ukrainian)
10. Hrytsenko, P. (2000). Hutsulskyi hovir [Hutsuls' dialects]. In *The Ukrainian Language: Encyclopedia*. Kyiv. P. 116–117. (In Ukrainian)
11. Hrytsenko, P. (2000). Naddnistranskyi hovir [Upper Dnister dialect]. In *The Ukrainian Language: Encyclopedia*. Kyiv. P. 356–357. (In Ukrainian)

12. Zhylyko, F. (1955). *Narysy z dialektolohii ukrainskoi movy* [Essays on Ukrainian dialectology]. Kyiv. 1955. 314 p. (In Ukrainian)
13. Zakrevska, Ya. (2000). Pokutsko-bukovynskyi hovir [The Pokuthian and Bukovynian dialect]. In *The Ukrainian Language: Encyclopedia*. Kyiv. P. 464–465. (In Ukrainian)
14. Kysilevskiy, K. (1962). Movni osoblyvosti naddnistrianskoho hnizda [Language peculiarities of Upper Dniester group]. *Proceedings of Shevchenko Scientific Society*. Vol. 169. P. 283–297. (In Ukrainian)
15. Kniazhynskiy, A. (1931) Mezhi Boikivshchyny [The boundaries of Boiko region]. In *Chronicle of Boiko Region*. Sambir. Issue 1. P. 24–37. (In Ukrainian)
16. Kostiv, O. (2018). Boikivsko-naddnistrianske dialektne sumizhzhia (fonetychni osoblyvosti) [Boyko and Upper Dniestrian dialectal boundary (phonetic peculiarities)]. *Visnyk of Lviv University. Series Philology*. Issue 68. P. 228–239. (In Ukrainian)
17. Kostiv, O. (2006). Dynamika v systemi konsonantyzmu hovirok pivdenno-zakhidnoho narichchia [Dynamics in the systems of consonants of Ukrainian South-West dialects]. *Visnyk of Lviv University. Series Philology*. Issue 38. Part 1. P. 147–156. (In Ukrainian)
18. Lesiuk, M. (2008). *Movnyi svit suchasnoho halytskoho sela* [Language world of Galician village]. Ivano-Frankivsk. 328 p. (In Ukrainian)
19. Lesiuk, M. (1987). Pokutskyi hovir yak riznovyd ukrainskoi zahalnonatsionalnoi movy [The Pokuthian dialect as a form of Ukrainian nationwide language]. *Yamhoriv: Literary and Art Almanac*. Issue 9–10. P. 122–133. (In Ukrainian)
20. Matviias, I. (1982). *Hrupuvannia hovoriv ukrainskoi movy. Struktura ukrainskykh hovoriv* [The grouping of Ukrainian dialects. The Structure of Ukrainian dialects]. Kyiv. P. 3–68.
21. Matiiv, M. (2013). *Slovyk hovirok tsentralnoi Boikivshchyny* [Dialect Vocabulary of the Central Boiko Region]. Kyiv, Simferopol. 602 p. (In Ukrainian)
22. *Obshchekarpatskyi dyalektolohycheskyi atlas* [All-Carpathian dialectologist atlas]. (1989–2003) (vols. 1-7). Kyshynev, Moskva, Warszawa, Lviv, Bratislava, Budapest, Novy Sad. (In Ukrainian)
23. Onyshkevych, M. (1984). *Slovyk boikivskykh hovirok* [Vocabulary of Boiko dialect] (vols. 1-2). Kyiv. (In Ukrainian)
24. Pukivskiy, Yu. (2011). Shliubno-liubovni motyvy u velykodnikh tradytsiiakh boikiv [Marriage and Love Motifs in the Easter Traditions of Boyky]. *Folk Art and Ethnology*. Issue 6. P. 99–106. (In Ukrainian)
25. Pshepiurska-Ovcharenko, M. (2007). *Mova ukraintsev Nadsiannia* [The Language of Sian Ukrainians]. M. Lesiv (Ed.), V. Pylypovych (Compiler). Peremyshl. 299 p. (In Ukrainian)
26. Rabii-Karpynska, S. (2011). *Boikivski hovirky: zbirnyk statei* [The Boiko dialects: a Collection of Works]. M. Lesiv (Ed.), V. Pylypovych (Compiler). Peremyshl. 189 p. (In Ukrainian)
27. Radevych-Vynnytskyi, Ya. (2004). Boikivskiy hovir [The Boiko dialect]. *Encyclopedia of Modern Ukraine*. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=36048 (In Ukrainian)
28. Rudnytskyi, Ya. (1935). Do boikivsko-naddnistrianskoi movnoi mezhi [Towards Boiko and Upper Dniester language boundary]. *Chronicle of Boiko Region*. Sambir. Issue 6. P. 9–14. (In Ukrainian)
29. Rudnytskyi, Ya. (1936). Z fonetyky boikivskoho hovoru [Phonetic experience of Boiko dialect]. In *Chronicle of Boiko Region*. Sambir. Issue 7. P. 13–16. (In Ukrainian)
30. Svientsitskiy, I. (1913). Boikivskiy hovir s. Bitlia [The Boiko dialect of Bitlia village]. *Proceedings of Shevchenko Scientific Society*. Vol. 114. Issue 2. P. 129–153. (In Ukrainian)
31. Bilodid, I. (Chief Ed.). (1970–1980). *Slovyk ukrainskoi movy* [The Dictionary of Ukrainian Language] (vols. 1–11). Kyiv. (In Ukrainian)
32. Falkovski, Ya. (1937). Z boikivsko-hutsulskoho pohranychchia [From Boiko and Hutsulian borderland]. In *Chronicle of Boiko Region*. Sambir. Issue 9. P. 116–120. (In Ukrainian)
33. Shevelov, Yu. (2002). *Istorychna fonolohiia ukrainskoi movy* [The Historical Phonology of Ukrainian Language]. Kharkiv. 1054 p. (In Ukrainian)
34. Yastremska, T. (2001). Dialektnyi prostir Halychyny: hovirky ukrainskoi movy [The Galician dialect space: dialects of Ukrainian language]. In *Ukrainian Language in Galicia: historical dimension*. Lviv. P. 55–106. (In Ukrainian)
35. Rieger, J. (Ed.) (1980–1991). *AGB – Atlas gwar bojkowskich* [Atlas of the Boiko dialects] (vols. 1–7). Wrocław, Warszawa, Kraków. (In Polish)
36. Rudnicki, J. (1938). Kilka izofon ze wschodnich obszarów Bojkowszczyzny [Some isophones from the Eastern Boiko areas]. *Lud Słowiański*. Vol. IV. P. 102–110. (In Polish)
37. Karas, M. (1975). *Studia nad dialektologią ukraińską i polską. Z materiałów b. Katedry Języków Ruskich UJ* [Studies on Ukrainian and Polish dialectology. On a base of materials from Russian Language Department, Jagiellonian University]. *Zeszyty naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego*. Kraków, Warszawa. Vol. 376. 244 p. (In Polish)